

**THE INFLUENCE OF SELECTED FACTORS AND SELF-CARE
BEHAVIOR ON ABDOMINAL DISTENTION IN
PATIENTS WITH ABDOMINAL SURGERY**

TIPPAWAN WATTANAWECH
Z

With compliments
of

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
.....

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(ADULT NURSING)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2002

ISBN 974-04-2461-9

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH
T595i
2002
C.2

4336767 NSAN/M : MAJOR : ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)
KEY WORDS : ABDOMINAL DISTENTION / SELF-CARE BEHAVIOR/
PATIENTS WITH ABDOMINAL SURGERY

TIPPAWAN WATTANAWECH : THE INFLUENCE OF SELECTED FACTORS AND SELF-CARE BEHAVIOR ON ABDOMINAL DISTENTION IN PATIENTS WITH ABDOMINAL SURGERY. THESIS ADVISORS: PONGSRI SRIMORAGOT, D.N.S., SAIPIN KASEMKITWATTANA, D.N.S., SUVIMOL KIMPEE, M.Ed. 124 P. ISBN 974-04-2461-9

Abdominal distention is a discomfort that is usually found in patients after abdominal surgery. Because there are many factors causing postoperative abdominal distention, and it is the nurses' responsibility for providing patients with comfort, this study was designed to investigate factors influencing abdominal distention in patients with abdominal surgery. Orem's self-care theory was used in this study with the concept that individuals perform self-care to maintain life, health, and well-being. Therefore, both self-care behavior and selected factors were explored in this study. The subjects included 111 patients with abdominal surgery in Rayong Hospital. Demographic data recording form, Pain Visual Analogue Scale, State Anxiety Questionnaire, Self-care Behavior Questionnaire, and Abdominal Distention Assessment Record were used to collect data. Data were collected during three days after surgery, from January to April of 2002. To analyze the data, descriptive statistic, Pearson's Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression were employed.

From the data obtained, it was found that subjects were 18-72 years old, and most of them were female (55%). Intraintestinal type of surgery was the most common (47.7%); moreover, length of surgical period was between 20 to 300 minutes (\bar{x} =68.97, S.D.=35.94). The average of frequency of analgesia dose per day on the first day was the highest (\bar{x} =1.53, S.D.=1.04) which was morphine (50.5%) and pethidine (35.1%). During three days, subjects had pain at a mild to a moderate level (\bar{x} =22.44-44.81, S.D.=17.86-19.89), anxiety was at a mild to a moderate level (\bar{x} =35.75-42.31, S.D.=8.61-9.26), self-care behavior was at a moderate to a high level (\bar{x} =48.69-54.72, S.D.=2.76-3.92), and abdominal distention was at a mild to a moderate level (\bar{x} =9.93-14.30, S.D.=1.90-2.40). The Stepwise Multiple Regression analysis showed that anxiety, together with self-care behavior, could explain the variation of abdominal distention by 24.5% on the first day. Anxiety, length of surgical period, self-care behavior, and frequency of analgesia dose could explain that on the second day by 33.6%. And anxiety, frequency of analgesia dose, self-care behavior, and pethidine type of analgesia were predictors that accounted for 41.9% of variability of abdominal distention on the third day.

This study indicated that nurses should undertake the role of reduction of postoperative anxiety by adequately instructing patients preoperation. They should also attend to the discomfort due to abdominal distention, make patients be aware of this symptom, encourage patients to have self-care behavior, and assess anxiety and self-care behavior of abdominal surgical patients. Moreover, analgesia drugs, length of surgical period, and pain are factors that they should be concerned with.

4336767 NSAN/M: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้ใหญ่ ; พ.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

ทิพวรรณ วัฒนเวช : อิทธิพลของปัจจัยคัดสรรและพฤติกรรมการดูแลตนเองต่ออาการท้องอืดของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง (THE INFLUENCE OF SELECTED FACTORS AND SELF-CARE BEHAVIOR ON ABDOMINAL DISTENTION IN PATIENTS WITH ABDOMINAL SURGERY) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ผ่องศรี ศรีมรกต, พ.ศ., สายพิณ เกษมกิจวัฒนา, พ.ศ., สุวิมล กิมปี, ค.ม. 124 หน้า ISBN 974-04-2461-9

อาการท้องอืดหลังผ่าตัดเป็นความไม่สบายอย่างหนึ่งที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง โดยปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดอาการท้องอืดหลังผ่าตัดช่องท้องนั้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน และจากการที่พยาบาลเป็นผู้ซึ่งมีความรับผิดชอบโดยตรงในการดูแลให้ผู้ป่วยได้รับความสบาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่ออาการท้องอืดของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง โดยนำทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็มมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยความเชื่อที่ว่าบุคคลจะมีการดูแลตนเองเพื่อรักษาความเป็นปกติสุขของคนไว้ ดังนั้นทั้งพฤติกรรมการดูแลตนเองและปัจจัยที่คัดสรรมาในครั้งนี้จึงเป็นตัวแปรที่นำมาศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้องของโรงพยาบาลระยองจำนวน 111 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความเจ็บปวด แบบสอบถามความรู้สึของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง แบบสอบถามพฤติกรรมดูแลตนเองเพื่อบรรเทาอาการท้องอืดและแบบประเมินอาการท้องอืด ติดตามเก็บข้อมูล 3 วันหลังผ่าตัด ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 2545 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18-72 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (55%) ได้รับการผ่าตัดอวัยวะที่เป็นทางผ่านของอาหาร (47.7%) มีระยะเวลาการผ่าตัดระหว่าง 20-300 นาที ($\bar{X}=68.97$, S.D.=35.94) จำนวนครั้งของยาแก้ปวดมากที่สุดในวันที่ 1 หลังผ่าตัด ($\bar{X}=1.53$, S.D.=1.04) โดยมีการใช้มอร์ฟีน (50.5%) และเพริดีน (35.1%) ทั้ง 3 วันหลังผ่าตัดกลุ่มตัวอย่างมีความเจ็บปวดในระดับต่ำถึงปานกลาง ($\bar{X}=22.44-44.81$, S.D.=17.86-19.89) ความวิตกกังวลในระดับต่ำถึงปานกลาง ($\bar{X}=35.75-42.31$, S.D.=8.61-9.26) พฤติกรรมดูแลตนเองในระดับปานกลางถึงสูง ($\bar{X}=48.69-54.72$, S.D.=2.76-3.92) และอาการท้องอืดในระดับน้อยถึงปานกลาง ($\bar{X}=9.93-14.30$, S.D.=1.90-2.40) เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าในวันที่ 1 หลังผ่าตัดความวิตกกังวลและพฤติกรรมดูแลตนเองสามารถร่วมทำนายอาการท้องอืดได้ร้อยละ 24.5 ในวันที่ 2 หลังผ่าตัดความวิตกกังวล ระยะเวลาของการผ่าตัด พฤติกรรมดูแลตนเองและจำนวนครั้งของยาแก้ปวดสามารถร่วมทำนายอาการท้องอืดได้ร้อยละ 33.6 ส่วนในวันที่ 3 หลังผ่าตัดความวิตกกังวล จำนวนครั้งของยาแก้ปวด พฤติกรรมดูแลตนเองและชนิดของยาแก้ปวดเพริดีนสามารถร่วมทำนายอาการท้องอืดได้ร้อยละ 41.9

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้มีข้อเสนอแนะว่า พยาบาลควรเพิ่มบทบาทในการดูแลความวิตกกังวลของผู้ป่วยด้วยการให้ข้อมูลก่อนผ่าตัดแก่ผู้ป่วยเพื่อลดความวิตกกังวลที่จะเกิดขึ้นหลังผ่าตัด ใส่ใจกับความไม่สบายจากอาการท้องอืดและชี้ให้ผู้ผู้ป่วยเห็นถึงความสำคัญของอาการท้องอืด ส่งเสริมให้ผู้ผู้ป่วยมีการดูแลตนเองเพื่อบรรเทาอาการท้องอืด ตลอดจนประเมินความวิตกกังวลและพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยหลังผ่าตัดทุกราย ทั้งนี้พยาบาลจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านยาแก้ปวด ระยะเวลาของการผ่าตัดและความเจ็บปวดของผู้ป่วยร่วมด้วย